

Milions de persones es moren cada any perquè no tenen l'oportunitat d'obtenir medicaments. Thomas Pogge, professor de la Universitat de Yale, proposa un fons comú amb participació voluntària de les companyies farmacèutiques, que rebrien beneficis segons l'impacte de les seves medecines en la salut mundial i no pas per la venda directa al públic.

Una nova filosofia per a la salut mundial

Somàlia. Una dona gran és estirada al llit. Els seus fills l'envolten. Saben que està molt malalta. Amb la medecina adequada podrien evitar la mort de la seva mare. Però els és impossible d'obtenir-la: és massa cara. El desenllaç, el sap tothom. L'alemany Thomas Pogge també el té present, i per això ha ideat un pla per tal que els medicaments arribin a tothom qui ho necessiti. Pogge, professor de Filosofia i Afers Estrangers de la Universitat de Yale, conscient que les propostes noves en l'àmbit farmacèutic no són sempre ben rebudes dins el gremi, presenta arreu del món el HIF (Health Impact Fund, que es podria traduir per 'fons per a l'impacte sobre la salut'), una alternativa al model actual d'accés i distribució de medicaments al món.

Fa dues setmanes, Pogge va presentar el seu model al Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona, en un acte organitzat per la Universitat Pompeu Fabra. "L'accés i la innovació són dos problemes endèmics de la indústria farmacèutica i, per extensió, de la indústria mundial de la salut, i el HIF és una manera de solucionar-los", va explicar el professor alemany a la conferència. La proposta és de crear un fons al qual les empreses del sector s'adscriurien voluntàriament. La funció del fons és de repartir els

beneficis generats pels medicaments segons quin impacte tinguin sobre la salut mundial. D'aquesta manera, les companyies farmacèutiques deixarien de tenir ingressos a partir de la venda directa al públic.

El sistema actual es basa en les patents, que, en opinió de Pogge, "són bones perquè es desenvolupin nous medicaments, però incentiven el rendiment per sobre de la vàlua del medicament". En aquest sentit, si el negoci funciona tal com és organitzat és perquè hi ha la possibilitat de posar preus alts. I com més alt és el preu del producte, més difícil esdevé obtenir-lo. També cal tenir en compte que les empreses han de pagar el cost de desenvolupament dels medicaments, que oscil·la entre 150 milions i 1000 milions d'euros. La meitat de les despeses són esmerçades en els assaigs clínics –l'anomenada etapa 3 de la producció d'un medicament. "Qualsevol solució ha de fer front a la necessitat de pagar aquestes despeses –també les dels productes que no han reeixit– i ha de crear incentius perquè les empreses inverteixin en R+D, inclosos els assaigs clínics", va adduir el professor.

Un fons comú planetari. La clau per a millorar el funcionament de la indústria sanitària mundialment, segons

Uns nens filipins juguen dins un mosquiter en

Pogge, és instituir un fons comú format per les companyies farmacèutiques que, voluntàriament, s'hi vulguin adherir. El HIF pagaria anualment una quantitat fixada per les innovacions farmacèutiques registrades. L'empresa que tingués una patent podria escollir entre exercir els drets de patent usuals o optar pel HIF. Aquesta darrera opció significaria que l'empresa no obtindria beneficis amb la venda directa del producte, sinó

un abocador de deixalles on es reproduïxen milions d'ous de mosquit.

que seria recompensada per mitjà de pagaments directes del HIF basats en l'impacte sobre la salut mundial del medicament.

Quan un medicament patentat s'inscriu al HIF, la companyia es compromet a vendre'l arreu del món a preu de cost. En canvi d'això, durant un període estipulat, rebria pagaments basats en l'estimació del benefici social del producte. El fons global distribuïria

quantitats de diners molt elevades –Pogge proposa un *pool* mínim de recompensa anual de 4.500 milions d'euros– i es dividiria segons l'impacte sobre la salut de cada producte. Així doncs, les companyies competirien per guanyar una part d'aquesta quantitat, desenvolupant i distribuïnt nous medicaments que produïssin el màxim impacte possible sobre la salut global. La valoració d'aquest impacte seria avaluada pel HIF

i els pagaments es determinarien segons la competició entre tots els productes registrats que optessin a la recompensa disponible.

Un dels punts conflictius del projecte de Pogge és la fixació d'aquesta recompensa. El HIF preveu que l'avaluació de l'impacte dels medicaments sobre la salut es fes pel mètode de la comparació amb els resultats que haurien pogut esperar-se, tenint en compte l'estat de

CISM

NÚRIA PÉREZ

El director del Centre de Salut Internacional de l'Hospital Clínic de Barcelona, Pedro Alonso (a l'esquerra), treballa a Moçambic fent assaigs clínics d'una vacuna contra la malària. Potser la Fundació per l'Impacte sobre la Salut facilitaria l'accés al medicament, si finalment els treballs són reeixits.

la tecnologia dos anys abans que el producte fos introduït, i sempre excloent els productes patentats de l'empresa. "Es partiria de dades reals i conegudes, però no es podria evitar de fer inferències en algun moment del procés: no podem tenir tota la informació exacta i detallada en una qüestió tan àmplia", va justificar el promotor de la iniciativa.

Els ítems que recolliran la quantificació de l'impacte sobre la salut dels medicaments seran, en primer lloc, els assaigs clínics. Tenen un cost elevat i, segons Pogge, "cal un incentiu per a les empreses perquè continuïn investigant malgrat les despeses dels assaigs". L'avaluació de l'impacte sobre la salut també tindria en compte les dades auditades sobre vendes, mostres estratificades de l'ús del producte en entorns diferents i dades sobre el pes global de la malaltia. En aquest darrer apartat és on s'haurien d'aplicar inferències, perquè només amb estimacions es pot arribar a una xifra. És especialment difícil d'obtenir dades de països en via de desenvolupament, on hi ha un cert descontrol quant a la distribució i quant a infraestructures socio-sanitàries.

Solidari, però car. Malgrat les bones intencions del HIF, Pogge reconeix que per a les empreses els beneficis són

primordials i que les despeses es miren amb lupa. El nou sistema que proposa el professor de Yale té un taló d'Aquil·les: els costos inicials, que tenen molt a veure amb les avaluacions. Són cars i, segons Pogge, "esgotarien el 10% del fons comú de 4.500 milions d'euros". L'Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME) considera raonable i assumible aquest percentatge, al mateix temps que comparteix el camí a seguir amb l'essència del HIF. De fet, moltes organitzacions que advoquen per un canvi en el sistema sanitari mundial veuen amb bons ulls la proposta de Pogge. El director de l'IHME, el doctor Christopher L. J. Murray, diu que "la despesa mundial en medicines creix d'any en any, i fons com aquests són una bona manera de posar fi a la manca d'informació i de transparència que, sovint, envolta les empreses farmacèutiques".

Més opinions en aquest sentit arriben des de la Fundació Bill Gates, que aquests darrers anys s'ha centrat especialment en l'accés a l'atenció sanitària. "L'avaluació de l'impacte sobre la salut ha de ser una prioritat mundial", raona el doctor Julio Frenk, que havia estat al capdavant del Ministeri de Sanitat de Mèxic i ara és membre de la Fundació Gates i de l'IHME. Taichi Tamada, company de Frenk a la funda-

ció, diu que "la política sanitària s'ha de fer sobre el terreny, mai basada en especulacions". Tamada creu que els darrers anys s'han fet inversions molt importants en matèria sanitària i que "és essencial d'avaluar-ne els resultats, perquè d'aquesta manera podem millorar la distribució de productes sanitaris arreu del món".

Malgrat aquestes declaracions de bones intencions, hi ha d'haver un capital inicial molt important perquè el HIF es pugui engegar. "Els efectes complets d'incentiu a les empreses requereixen un compromís dels fundadors a llarg termini", explica Pogge. Per tant, només els governs dels països rics i dels països en via de desenvolupament poden comprometre's a grans sumes en poc temps. "Per això proposem que cada país doni una petita part del PIB", requereix Pogge. 4.500 milions d'euros, la quantitat total prevista per al fons, no arriba a l'1% del PIB de qualsevol país, i tampoc no arriba a la unitat percentual de la despesa mundial en medicaments.

Cal tenir en compte que als països desenvolupats és on es gasten la major part de diners en medicines, vora el 90%. La majoria les paguen els governs i les assegurances vinculades a llocs de feina. Actualment, el cost de desenvolupament de medicines noves l'assumei-

A la dreta, el professor Thomas Pogge, durant la darrera visita a Barcelona.

xen els països rics per mitjà d'imposts i de complements d'assegurança. Si el producte, finalment, no fos registrat al HIF, l'assegurança o el govern en pagaria un preu elevat, finançat amb impostos. El nou sistema, segons Pogge, faria que el cost net, per als contribuents, fos menor. "El HIF elimina la necessitat d'excloure els compradors potencials que podrien pagar el producte a un preu variable però no tan alt com el preu de monopoli", explica el professor de Yale. "Amb el sistema que proposo, a les companyies farmacèutiques els pot anar bé fent el bé: beneficiaran realment els pacients d'una manera rendible i, d'aquesta manera, els investigadors tindran més al·licients per a centrar-se ens les malalties més importants", va reblar Pogge.

Una proposta de futur. Com sempre passa amb innovacions com aquesta, el pas més difícil és el salt de la teoria a la pràctica. De moment, el marc ja ha estat formulat. "Per tal que es faci realitat, el HIF ha de ser estudiat, qüestionat, refinat i observat des de tots els angles", va reclamar el seu creador. Així i tot, encara cal l'ajut, indubtablement necessari, de laboratoris d'investigació, companyies d'assegurances, governs, epidemiòlegs i ONG. "Juguem amb la carta a favor del

nostre sentit de la justícia i de la solidaritat", va explicar Pogge.

Pogge escull la tàctica de premiar els innovadors per fomentar el seu projecte. "El HIF permet de desenvolupar medicaments de gran impacte que no serien rendibles, o ho serien molt poc, en l'actual mercat monopolístic", va justificar el professor de Yale. Amb la política de vendre a preu de cost, les empreses, va dir, no se sentirien obligades a apujar el preu dels productes a les poblacions pobres ni rebrien pressions per a fer donacions caritatives a aquells que no poden pagar les medecines.

El trencament que significa el HIF ha estat rebut tèbiament per la indústria farmacèutica. Fran Franco, de Farma-Indústria, entitat que engloba tota la indústria farmacèutica de l'estat espanyol, qualifica la proposta de "molt interessant, perquè respecta el sistema de patents i és voluntària a l'hora d'adherir-s'hi". Tot amb tot, deixa clar que "fer un medicament és un procés molt complex, i trobem que al HIF li falten

un seguit de millores tècniques per a ser la solució definitiva". Franco afegeix que, "per més que el sistema de Pogge vulgui vendre els medicaments a preu de cost, hi ha molts països que no hi podran arribar".

Domingo Gargallo, provinent del grup farmacèutic Ferrer i de la Xarxa Espanyola per al Desenvolupament de Mètodes Alternatius a l'Experimentació Animal (REMA), creu que també cal tenir en compte la política dels països del Tercer Món. "Sovint són peculiars, les actuacions dels països subdesenvolupats", diu Gargallo, que denuncia que "moltes vegades no es fa un seguiment adequat de les medecines una vegada són als països destinataris". El membre del grup Ferrer creu que el problema de l'accés als medicaments és un trencaclosques i que no tot es resol amb diners, de manera que, segons ell, cal "un compromís de tots, incloent-hi els països pobres, per a eradicar el problema".

Oriol March Ledesma

Foto: Josep Porta Mesalles. Fons Porta. Servei d'Audiovisuals de l'IEI

Lleida: Sessió contínua

**sala
montsuar**

Lleida, del 16 de juny al 23 de juliol de 2009
Institut d'Estudis Ilerdencs
 Plaça de la Catedral, s/n, Tel. 973 27 15 00
www.fpiei.cat

Organitza

Col·labora

Participa

